

Blaga vsek štrik
in velja s poštno
vredn. v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za eno leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za štiri leta „ 1.—

Meročina se pošilja
sposobnost v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odprede.

Dobrotinski katol. št.
lovskega društva do-
živuje list brez po-
sobne meročine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dob-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
šajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 40.

V Mariboru, dne 1. oktobra 1903.

Tečaj XXXVII.

Naše trgovinske razmere.

Spisal kmet s Pohorja.

Pod tem naslovom sem opisal nekoliko, kako hira naša trgovina in ž njo blagostanje našega naroda. Priporočal sem skupno delovanje naših kmetov in trgovcev, to pa v družbi ali »zadrugi«. Kako je ta potrebna in bi bila koristna, razvidimo lahko iz naslednjega, ko menim opisati našo hirajočo lesno trgovino. Njej je treba najprej pomagati, in kmalu bodo z gorjanci vred oživili tudi kmetje v dolinah, ker bodo le-ti začeli od njih kupovati njihove pridelke.

Kakor sem že zadnjič rekel, obdana je naša domovina v trgovini z nekakim plotom, to pa je židovski upliv. Žalibog, da je ta desetletja vzrasel tako visoko, da ga je posameznikom težko prekorati. Prej je bilo to drugače, ko so trdni nekateri naših trgovcev pošiljali lesno blago naših krajev še daleč doli po Donavi. Sedaj je to spravo prevzela večidel železnica, katera pa očitno služi v prvi vrsti židovskim nakanam. Njihovim tvrdkam popušča takomenovane »refakcije«, medtem ko so manjši pošiljatelji obteženi z vse predrago vozarino. Toda židje znajo še drugače izpodjedati naše domače trgovce.

Ako se bi drznili teh kateri ponujati blago na bližnjo Hrvaško, — kar se je že večkrat zgodilo — odgovori se mu ondi: »mi kupimo od žida ceneje.« Ko pa si prodajalec ogleda blago od žida, vidi, da so to sami prebrani ostanki, torej so lahko po ceni. Boljše blago je žid poslal na tuje, z ostalim

pita domačine in tako kvari ceno domačim trgovcem.

Toda to so le posameznosti, še slabše je, kadar začne židovstvo izrabljati svoj »monopol«. Ta prilika je skoro vsako leto, navadno v drugi polovici leta. Začne se kaj lahko. Žid si zapne žep visoko, češ, da »ni denarja.« S tem prisili domače naše trgovce, da morajo tudi čakati na pogojeno plačilo od dveh do treh mesecev. Ako tega ne morejo, naračuni se jim pa več ali manj »skonto«. Ob enem se jim večkrat tudi naznani, naj pošiljanje za nekaj časa ustavijo. Ko vidi žid nazadnje, da so naši trgovci in kmetje že precej »suhi« in mehki, jim milostno dovoli spet pošiljati blago, ali za nižjo ceno, ker v tem času je baje cena padla. Naši ljudje navadno ne morejo drugače, nego udajo se mu in tako čutijo znižanje cene najprej trgovci, od njih kmetje, nato pa celi okraji in njih ljudstvo.

Ali bi se ne dalo temu pomagati? Za to vprašanje je treba dobrega premišljevanja. Nekateri so svetovali, naj bi se naši trgovci s svojim blagom obrnili na drugo stran, namreč proti Trstu. Misel ta ni napačna, ker kakor poizvemo, ima les ondi precej lepšo ceno, samo da mera je ondi drugačna. Ondi namreč velja stara laška mera, kjer je laških deset palcev naše stare mere jednajst palcev. Večinoma pa velja ondi že povsod naša nova mera. Te bi se naši kmetje kmalu privadili, samo da se jim za primaknenje na meri da tudi nekaj priboljška. To je torej le postranska zavora, vsled katere se naši trgovci ne upajo proti Trstu. Glavni zadržek pa je, ker

niso znani prav nič z ondotnimi tvrdkami in trgovinskimi odnošaji.

Govorilo se je tudi s pošiljanjem našega blaga še dalje, namreč proti Afriki. Gospod dr. Pečnik, naš rojak, zdravnik v Aleksandriji, pisal je prediansko lato v »Koledarju« Mohor. družbe, kako visoko ceno ima ondi naš les. Skoro čudili se bode, da je na te besede tjakaj potoval neki nadepoln mladenič iz — Pohorja, da se o resnici tega prepriča. Povprašal je pri več najbolj razširjenih trgovinah, ali žalibog, dobil je odgovor povsod, da je cena primeroma kaj slaba, kajti stroški tjakaj so ogromni. Torej na to stran se predaleč ni zanašati, k večjemu do Trsta, od koder je potem po morju odprta pot na vse kraje.

Ali smo torej mi vjeti v tem židovskem okrožju pod njih monopolom? Na to vprašanje odgovorimo skupno: da, ali pa: ne! Ako se kakor dosedaj brezbržno jeden za drugega pomikamo dalje, gotovo je, da bode ob naših žuljih bogatel in košatil se čedalje bolj — žid, kateremu sedaj kuje naše ljudstvo milijone. Ako se je že v nekaj desetletjih toliko povzdignil, koliko se bode še zanaprej! Ako tako mežimo pri njegovem delovanju, zaspali bomo popolnoma v njega naročju.

Toda tega ne! Da je še rešitev mogoča, pričajo nam še posamezni junaki, kateri še niso v njihovih krempljih. Oni nas vsodbujajo, naj se ne vdamo povsem židu, temveč odtegnivši se mu, pošiljajmo svoje blago preko njegovih mej dalje na Srbsko, Bulgarijo, Rumunijo itd. Ondi še ni vse okuženo od njega, tam se more blago čisto drugače prodajati,

Listek.

Smrtni angelj na zemlji.

(8—j)

»Mamka, zakaj pa umirajo ljudje v tako različnej starosti?« vprašala je mala, ljubka deklica svojo mater, ko se je vračala iz pokopališča. Mati bila je že navajena na taka vprašanja, pa se je tudi vedno trudila, da ji je dala, če le mogoče, povoljen odgovor. Ni imela navade, kakor druge matere, da bi svojega otroka osorno zavrnila, marveč se je veselila, če je mogla pogledati v duševno življenje svojega otročička.

»Ti, Julika, če hočeš to vedeti in to razumeti, ti moram pa že daljšo povest povedati.«

»O, povest«, zaklicala je deklica, prinesla podnožček in se vsedla k nogam materi, da bi prav pazljivo poslušala.

»Nekega dne«, pričela je mamka, »ko je bil svet že davno stvarjen, poklical je ljubi Bog angelja k sebi. Angelček je prihitel, se sedemkrat pred Bogom priklonil, ki mu je dejal: »Glej, svet sem ustvaril, ustvaril sem človeka in mu dal zemljo kot bivališče, da se tam pripravlja, da bi mi potem v nebesih služil in bil vekomaj z menoj srečen. Tebi

pa sedaj ukažem, da greš na zemljo in zbereš ljudi, ki so pripravljani, da zamenjajo truda-polno zemeljsko življenje z nebeškim veseljem. Vsakega poljubi lahko na čelo in jih pripelji k meni, vsaj sto na dan.« Ko je Bog Oče to izgovoril, nagnil je glavo v znamenje, naj angelj odide. In angelj se je priklonil zopet sedemkrat in se podal skozi zlata nebeška vrata na zemljo. Veselil se je ukaza, katerega mu je dal Bog Oče! Misli je namreč, vsakdo se ga bode veselil, vsakdo bo šel z veseljem ž njim v nebesa.

Bilo je zgodnje jutro, ko je prišel angelj na zemljo. Prvi človek, katerega je srečal, bil je mlad kmetič. S koso na rami mahal je po travniku in prepeval vesele pesmi. Angelj se mu je pridružil, ga pozdravil in mu tudi povedal, čemu ga je ljubi Bog poslal na svet in naposled ga je vprašal, bi li ne hotel iti ž njim v nebesa.

»O pa že se ne«, bil je odgovor, »je še prezgodaj. Pozneje mogoče! Glej, dve leti je še le, kar sem oženjen, imam doma ljubko ženko in veselega, zdravega fantiča! Oba mi napravljata veliko veselja. In potem je pa pri nas na zemlji tako veselo, prijetno, poglej samo cvetlice na polji in reci, če je v nebesih tako veselo. Jaz pač že se ne grem s teboj, a povem ti, da k mladim in veselim ljudem nikar ne hodi, ampak k starim in

žalostnim. Takih je v naši vasi dovolj; ti bodo veseli, če prideš k njim. Torej ničesar za zlo, želim ti le še prav dober dan.«

Malo začuden ga je angelj pogledal; a vendar je sklenil, da bo kmetiča ubogal. Takoj ko vstopi v vas, sreča starega možička, ki je komaj še lezel. »Star si že in cela pokveka, zemlja te pač ne more več veseliti. Idi z menoj, peljem te v nebesa, kjer ni težav in bridkosti!« A starček zmajal je z glavo. »Ne«, rekel je, »sedaj pa še ne. Meni je tukaj prav dobro, celo življenje sem se mučil in trpinčil, torej mi bo vsakdo brezskrbno starost privoščil. Moj sin — gotovo si ga srečal na poti — je prav ljubezniv z menoj; spolni mi vsako željo, katero mi bere iz oči; in še le vnuk, tega bi ti videl; z malim skočičem se še jaz pomladim. Pa veš kaj! k meni prišel si še prezgodaj, a pri sosedu leži eden že leta in leta bolan, ki je neozdravljiv.«

Na to je šel angelj k sosedu in našel moža, kateri se je vil in zdihoval v velikih bolečinah na postelji. »Ali si ti tuji zdravnik, po katerega sem pisal v tuje dežele«, vzdihnil je bolnik, ko je stopil angelj k postelji. »Ne, nisem zdravnik, a prišel sem k tebi, da bi te rešil tvojih bolečin. V nebesa te hočem vzeti, kjer ni nobenih bolečin. Boš šel z menoj?« Nekoliko časa je bolnik premisljal, tako da je že angelj menil, ta pa le pojde z

nego pod njegovim klobukom.

Toda takšno podjetje zahteva poguma, znanja, zanesljivosti in pa tudi gmotnih močij. To vse pa se od posameznika skoro ne more pričakovati. Da se to podjetje med nami oživi, je neobhodno potreba naših združenih močij. In te bi se najlažje stekle v družbi ali »zadrugi«. Saj tudi žid začne v družbi s kakim magnatom s kraja mešetarijo z lesom, potem se pa povsne tako visoko. Jednako delajo skoro vsi, kateri se lotijo kakšnega večjega podjetja. Te posnemajmo tudi mi revni Slovenci, združujmo svoje moči v obrambo naše zemlje in blagor nje prebivalcev! V našem združenju bo naša pomoč!

Državni zbor.

Dunaj, 28. sep. 1903.

Vojaški tretjeletniki — oproščeni.

Meseca februarja t. l. je sklenil državni zbor, da sme avstrijska vlada poklicati nekoliko več vojaških novincev pod orožje kot prejšnja leta. Izrečno se je pa v postavi sklenilo, da se smejo avstrijski vojaški novinci poklicati k vojni še le takrat, kadar bo ogrski državni zbor sklenil enako postavo. Novačenje se je v Avstriji vršilo pravočasno; bližal se je prvi oktober, ko bi morali mladeniči zapustiti svoj dom in se podati k vojakom. Vlada pa odrajtanih novincev vendar ni smela poklicati k vojakom, ker Ogrska ni spolnila postavnega pogoja, namreč: na Ogrskem se do danes enaka vojna postava še ni sklenila. Vzrok te ogrske zamude je bralcem »Slov. Gosp.« znan: Državni zbor ogrski ni mogel take postave skleniti, ker v to ni privolila takojmenovana odvisna ogrska stranka, katero vodi Košut, sin znanega puntarja Kosuta. Ta Košutova stranka zahteva, da se morajo ogrski vojaki ločiti od avstrijskih in se mora pri Ogrih vpeljati mažarski poveljni jezik. Dozdaj je avstrijska in ogrska vojna skupna zadeva cele države in je v njej vpeljan nemški poveljni jezik. Če bi se ugodilo zahtevi ogrskih puntarjev, je avstrijska vojna razdeljena v dva dela in moč naše države oslabiljena; zraven tega se bi pa nemažarski narodi na Ogrskem: Hrvat, Slovaki, Srbi, Rusini, Rumuni in Nemei še huje pomadžarjevali kot dozdaj. Naš presviti vladar je bil prisiljen, v tej za našo državo osodopolni zadevi spregovoriti odločilno besedo. Razglasil je lastnoročno najvišje povelje, v katerem pripoznava vsaki narodnosti njene pravice, ob enem je pa tudi odločno izrekel, da mažarskim prenapetim zahtevam ne more ugoditi. Ker torej vlada ni smela po sklenjeni

postavi poklicati letos odrajtanih vojaških novincev, ker pa mora skrbeti, da je naša vojska močna in posebno pri zdajšnjih nepetih razmerah v turških deželah vedno pripravljena, je vojno ministristvo sklenilo, pri- držati pod orožjem one vojake, kateri so že služili tri leta in bi smeli 1. oktobra t. l. oditi na svoj dom. Tu pa je postal po celi Avstrijski velik upor. Nekateri deželni zbori, ki so bili ravno zbrani, so se odločno izrekli proti temu ukazu vojnega ministristva ter zahtevali, da se mora sklicati državni zbor, ki bo rešil to stvar. Po kratkem obotavljanju ministristva se je to res tudi zgodilo. V sredo, dne 22. sept. se je zbral državni zbor in to preporno zadevo v štirih dneh rešil. Sklenilo se je najprej, da mora vojno ministristvo preklicati ukaz zastran tretjeletnikov: nadalje, da se navadno število vojaških novincev sme poklicati pod orožje (58 000 mož). Kar pa zadeva število onih vojakov, kar jih vlada več zahteva, kakor prejšnja leta, o tem vprašanju se ima pozneje v državni zbornici razsoditi. Čisto gladko se ta zadeva ni rešila. Začetkoma se je dozdevalo, da hočejo Č. hi z obstrukcijo zabraniti vsak sklep. Slednjič so se vdali in v soboto, 26. septembra se je stvar rešila ne sicer popolnoma po volji naše vlade; a slednjič se je morala tudi vlada zadovoljiti z zborničnim sklepom. Vlada je namreč zahtevala, da sme precej zdaj poklicati pod orožje navadno število novincev; ono število (12 000 mož) pa, kar jih je dovolil spomladi državni zbor, pa takrat, kadar slično postavo sklenejo tudi Ogrji. Tej zadnji želji vlade se ni ugodilo. Na Ogrskem ne bodo vstopili novinci pod orožje, ampak morajo služiti tretjeletniki dalje.

Poškodbe po povodnji.

Letošnje leto so bile nekatere dežele po Avstriji hudo poškodovane po povodnjah. Koliko hiš je voda razrušila, koliko mostov odnesla, koliko polja opustošila! Pa tudi mnogo ljudi je zgubilo življenje v divjih valovih. Začetkoma meseca septembra so posebno hudo bile prizadete: Koroška, Tirolska, Solnograjska in del Gornje Štajerske. Škoda se ceni na veliko milijonov Vlada je dovolila v podporo prizadetim 15 milijonov kron. Poslanci so vložili mnogo nujnih predlogov ne le samo zastran vodnih poškodb, ampak tudi vsled drugih vremenskih uim. Vladi se je naročilo s sklepom poslanske zbornice 28. septembra, naj vso škodo vestno preišče in v soglasji z okrajnimi in občinskimi odbori podporo razdeli. Če bi pa dovoljena svota ne zadostovala, sme podeliti še večje podpore. Zdaj bodo zborovali deželni

zbori — potem se skliče, kakor je obljubil ministrski predsednik, zopet državni zbor.

Predlogi naših poslancev.

Poslanec Žičkar in tovariši so stavili glede bede v občinah Sv. Ema, polit. okraj Celje, potem Drensko rebro in Pilštanj, polit. okraj Brežice naslednji nujni predlog:

Vsled zadnjega zimskega in spomladanskega mraza je trpelo mnogo vinogradnikov v občinah Sv. Ema, politični okraj Celje, potem v občinah Drensko rebro in Pištanj, obedve v političnem okraju Brežice, neizmerno veliko škodo. V občini Sv. Ema je bilo prizadetih 57 vinogradnikov s skupno škodo 18.880 K. V občini Drensko rebro znaša škoda 27 vinogradnikov 20.450 kron in v občini Pilštanj je bilo prizadetih 25 vinogradnikov z škodo 7280 kron. Tri četrтинke letnih pridelkov so vničene in veliko trsova je celo pokončnega. Ker so skoraj vsi prizadeti posestniki itak močno zadolženi, potrebujejo nujne in zdatne podpore.

Podpisani predlagajo toraj: »Visoka zbornica skleni: ces. kr. vlada se nujno pozivilje, da nakloni vinogradnikom v občinah Sv. Ema, Drensko rebro in Pilštanj, kateri so bili po zimskem in spomladanskem mrazu hudo poškodovani, zdatno podporo iz državnih sredstev. — Na Dunaju 28. septembra 1903.

Žičkar in tovariši.

Poslanec dr. Ploj in tovariši so stavili na ministrskega predsednika vprašanje zaradi postopanja politične oblasti pri volitvah okr. zastopa gornjeradgongskega.

Poslanec Robič in tovariši so predlagali zidanje novega mostu čez Dravo v Mariboru.

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja šteje letos 76.058 udov, to je 3988 manj kakor lansko leto, ko smo bili dospelci do prečastnega števila 80.046 udov. Po posameznih škafijah, oziroma krajih, je število sledeče:

1. Goriška nadškofija	8301	(— 396)	udov
1. Krška škofija	6205	(— 360)	»
3. Lavantinska škofija	23293	(— 2115)	»
4. Ljubljanska škofija	30398	(— 915)	»
5. Tržaško-koper. šk.	4048	(— 220)	»
6. Sekovska škofija	560	(+ 4)	»
7. Somboteljska škof.	306	(— 40)	»
8. Zagrebška nadšk.	423	(— 23)	»
9. Senjska škofija	188	(— 5)	»
10. Poreška škofija	102	(— 30)	»
11. Djakovska škofija	63	(— 3)	»
12. Bosna	214	(— 15)	»
13. Videmska nadškof.	175	(— 8)	»
14. Razni kraji	472	(+ 50)	»
15. Amerikanci	1119	(+ 137)	»
16. Afrika in Azija	191	(— 51)	»

Skupaj . 76058 (— 3988) udov.

Ta razkaz nam kaže, da smo po treh pokrajinah napredovali; zlasti so se odlikovali Amerikanci, ki štejejo 137 udov več kakor

menoj. A bolnik je začel šepetati: »Slišal sem o imenitnem zdravniku, ki je že marsikoga ozdravil. Temu sem pisal, njega hočem počakati, morda me le ozdravi. Veš, denar imam in plačam prav lahko. A moja sosed, ta je bolna in velika reva. Vesela te bo, če te le vidi.«

Poln zaupanja šel je angelj k revni, bolni ženi. Res jo je razveselil imenitni obisk, a o smrti ni hotela slišati ničesar. »Včeraj bil je župan pri meni in mi dejal, da me bodo dali v ubožno hišo, kjer bom imela jesti in piti, kolikor bom hotela, gorko postelj in dobro postrežbo. Prav prijazen gospod je! Celo svoje življenje bila sem reva, sedaj pa hočem vendar tudi vedeti, kako je človeku, če se mu prav dobro godi. Zavoljo tega, ljubi angelj, ne bodi hud, vem da si mi le dobro hotel, zato pa srčna ti hvala! Prav lahko boš našel koga, ki pojde s teboj. Glej v zadnji hiši na levo je sivoglavi Peter; zapravlil je že vse svoje premoženje in se sedaj nikakor ne more sprijazniti z revščino.«

Ko pride angelj k sivoglavemu Petru, reče mu: »Slišal sem, da si prišel ob vse svoje premoženje.« »Res je, gospod«, odvrne jezno Peter. »Revščina hudo pritiska. Beraške juhe ne diše posebno dobro, zlasti tistemu, ki je imel prej vsega dovolj.« »Pa idi z menoj v nebesa«, dejal je angelj, »tam ni revščine

in pogled v božje obličje storil te bo neizmerno bogatega.« »Vse se lepo sliši, a pridi zopet čez čest tednov. Glej, imam še loterijsko srečko in v šestih tednih bode zrebanje, morda zadenem in zopet bom bogataš; če pa ne, pojdem pa z veseljem s teboj.« »Bog pa hoče, da mu že danes koga pripeljem«, opomni angelj. »O to ti pa jaz ne morem pomagati; a ne daleč od tu je mlada deklica, imela je ženina, ki ji je postal nezvest; sedaj pa zdihuje in joka za njim. Pojdi, jaz ti pokazem pot.«

In Peter je peljal angelja po raznih ulicah, dokler nista prišla do hiše, kjer je ob oknu sedela in zdihovala zapuščena nevesta. »Ti ubogi otrok«, dejal je angelj, »kako mora biti huda taka prevara. Glej, jaz pridem iz nebes, kjer ni sleparije, ni goljufije, ni hudobije. Bi li ne hotela iti z menoj?« »Z veseljem, rada«, zakliče nesrečna nevesta, a kmalu se zopet premisli. »Ne, to pa že ne gre. Hudobnež, ki mi je napravil toliko bridkosti, bi naposled mislil, da sem umrla iz žalosti za njim in tega veselja mu pa le nočem privoščiti.«

In ne da bi bil kaj opravil, moral se je angelj vrniti. Zapustil je vas in korakal po cesti proti bližnjemu mestu. Med potom šel je mimo gradu, v katerem je stanoval nesrečen knez, katerega je nehvaležno ljudstvo

odstavilo od prestola in ga spodilo v tujo deželo. »Morda bo tu kaj za mene«, misli si je angelj, vstopil h knezu in mu razodel svoje želje. A dobil je odgovor: »Ko bi ne bil danes dobil vesele novice, bi šel s teboj. Tako pa mi pišejo, da na skrivnem delajo moji zvesti prijatelji, da bodo nepostavno vlado kmalu vrgli! To bi še rad doživel, potem bom pa pripravljen ubogati svojega Gospoda v nebesih. Pa ne bodi hud zavoljo tega; ne daleč od tu, v enem gozdu, prebiva puščavnik, ki se že leta in leta pripravlja na pot v nebesa.«

Angelj se je zahvalil, šel proti gozdu, kjer je kmalu dospel do puščavnika, ki je klečal ravno pred kapelico in prav goreče molil. Ko je zapazil angelja, se je navidezno prestrašil. »Prezgodaj prideš«, dejal je resno. »Nisem še vreden, da bi že zdaj stopil v kraljestvo večnega veselja. Veliko sem grešil v svoji mladosti in za te grehe se še nisem dovolj spokoril.«

Ves žalosten in potrj je šel angelj zopet dalje. Naletel je na otročiče, ki so si trgali rožice. Stopil je med nje, pripovedoval jim, kako lepe cvetke cveto na nebeskih livadah; pripovedoval jim je o ljubem Bogu, o krasnih igračah itd. Z radostjo so ga poslušali otroci, ko pa je hotel angelj najmanjše dete vzeti s seboj, začelo se je jokati in klicati po mami,